

John Harris bepleit een tweede leven voor interieurs

De Britse architectuurhistoricus John Harris is gefascineerd door de handel en wandel van historische interieurs. In de Theo Lunsingh Scheurleerlezing vertelt hij hoezeer stijkkamers op drift zijn. Meubels en Interieurdelen worden na sloop vaak van elkaar gescheiden, om vervolgens terecht te komen in een nieuwe context. Harris vreest dat moderne interieurs een minder goed lot beschoren is.

Auteur Marit Overbeek

Kamer 606 in het Radisson SAS Royal Hotel in Kopenhagen

INTERIEURAUTORITEIT

John Harris (1931) is de autoriteit op het gebied van architectuurtekeningen, Engelse zeventiende- en achttiende-eeuwse architectuur, buitenplaatsen, tuinen en kunstnijverheid. Hij was intensief betrokken bij de herinrichting van het Victoria & Albert Museum in Londen. Harris werd uitgenodigd voor de Theo Lunsingh Scheurleerlezing door Stichting Het Nederlandse Interieur. www.shni.nl

Harris putte voor de lezing ruimschoots uit het onderzoek naar het ontstaan en de geschiedenis van stijkkamers, dat hij documenteerde in het boek *Moving Rooms. the trade in architectural salvages*. Hij verstaat hierin hoe lambriseringen, schoorsteenmantels, vloeren, deuren en kozijnen, sanitair of zelfs complete kamers uit hun oorspronkelijke architectonische context zijn weggenomen. Soms duiken deze op in een nieuwe omgeving waarin ze tot hun recht komen, maar vaker zijn ze verhandeld om in een totaal andere context of cultuur te worden opgenomen.

Een belangrijke reden is de verzameldrift van rijke Amerikaanse industriëlen, die in de eerste helft van de twintigste eeuw complete Europese landhuizen verscheepten en herbouwden ter meerdere eer en glorie van zichzelf. Was het aangekochte interieur niet 'klassiek' genoeg, dan werden er meubels en accessoires bij gezocht die wel de gewenste sfeer opriepen.

Zodoende is vrijwel geen enkele stijkkamer authentiek, ook niet die in musea zijn tentoongesteld. "Bits and pieces thrown together", aldus Harris. Mensen componeerden een historisch interieur meestal naar eigen smaak, vertelt hij. Vaak lieten ze er nepstucplafonds en vloeren bij maken, omdat originele onderdelen ontbraken. Waardevolle stukken kregen op deze manier echter wel een tweede leven.

Behoud en bewustzijn

Historische interieurs zijn volgens Harris altijd een persoonlijke interpretatie van de geschiedenis, net zoals moderne interieurs dat zijn van deze tijd. De historicus vraagt zich daarom af wat er overblijft als moderne gebouwen straks worden gesloopt. Zijn er bij de antiekhandel

van de toekomst liften, cv-ketels en roltrappen te vinden? Is het te voorkomen dat interieurdelen de hele wereld over reizen? Harris meent van niet. De reden daarvoor is dat interieurs niet als op zichzelf staande werken worden beschouwd: "Interieurs zouden als entiteit moeten worden bestudeerd. Zeker moderne interieurs lopen een risico om vergeten te worden, omdat ze zo snel veranderen, iedere vijf tot tien jaar."

Harris geeft het voorbeeld van een woning ingericht door de Britse interieurontwerper John Fowler, die hij moest beoordelen met een monumentencommissie. "Er zat een oerlelijk kanariegeel trappenhuis in. Dat vindt niemand meer mooi, zelden collega's. Maar uit onderzoek bleek dat de inspiratiebron een bezoek was aan een Chinees paviljoen met soortgelijke kleuren."

Kan regulering de sloop van waardevolle interieurs voorkomen? Harris: "In mijn optiek is het nodig het bewustzijn rondom interieurs te verhogen. Wetten en regels zijn geen oplossing. Als niemand zich bewust is van de verhalen die interieurs vertellen en dat die het waard zijn behouden te worden, heeft dat geen enkele zin."

De architectuurhistoricus verzucht: "De wens een interieur volledig te behouden is niet reëel. Oude interieurs voldoen niet meer aan de huidige eisen van comfort. Zo is het Radisson SAS Royal Hotel in Kopenhagen door Anne Jacobsen uit 1958 inmiddels volledig gerenoveerd. Er is een kamer met de oude inrichting bewaard, maar daar kun je niet meer logeren. Die is te klein, te sober, het is een showroom geworden. Maar goed, de visie van Jacobsen is behouden voor de toekomst. Documenteren is vaak het enige wat je nog kunt doen."

Lees het hele interview en bekijk beelden van stijkkamers op drift op www.deArchitect.nl/vormvisie

De 'Duitse Eikenhouten Kamer', geïnstalleerd in Chatsworth, Derbyshire.

De als 'gotisch' aangeprezen, maar feitelijk Vlaamse en Nederlandse onderdelen, zijn door de graaf van Devonshire samengebracht in een kamer.